

Міністерство освіти та науки України

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

Особливості редакторського опрацювання ілюстративного та технічного оформлення видань художньої літератури видавництва «Пропала грамота»

Виконала:

студентка 4 курсу, групи В-41

спеціальності 061 «Журналістика»

Братків Марта Русланівна

Науковий керівник:

Подаряща О. І., кандидат наук із

соціальних комунікацій

Рецензент: Фінклер Ю. Е., доктор

філологічних наук

Оцінка _____

Тернопіль – 2023

Братків М. Р. Особливості редакторського опрацювання ілюстративного та технічного оформлення видань художньої літератури видавництва «Пропала грамота». Тернопіль : Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, 2023. 41 с.

У дипломній роботі розкрито поняття ілюстративного та технічного оформлення, висвітлено особливості сучасного графічного проєкту видання та його виконання, проведено аналіз якості виконаної праці над книгами видавництва «Пропала грамота».

Дослідження актуальне для студентів, що навчаються за освітніми програмами: «Видавнича справа та редагування», «Журналістика» і «Філологія». Інформація може використовуватись під час викладання предметів, які пов'язані із художньо-технічним оформленням видань.

Ключові слова: видання, редагування, оформлення, художньо-технічне оформлення, «Пропала грамота».

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 Теоретичні відомості про специфіку оформлення видань художньої літератури.....	7
1.1 Правила редакторського опрацювання графічного матеріалу	7
1.2 Норми технічного оформлення видань.....	13
1.3 Загальна характеристика видань видавництва «Пропала грамота»	18
РОЗДІЛ 2 Особливості редакторського опрацювання графічного матеріалу та технічного оформлення видань видавництва «Пропала грамота»	23
2.1 Редакторська праця над виданням Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті».....	23
2.2 Редакторське опрацювання видання Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці»	27
2.3 Рекомендації щодо покращення оформлення видань видавництва «Пропала грамота».....	31
ВИСНОВКИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

ВСТУП

Книга є не лише способом збереження та передання знань людства, але й відображенням культури та цінностей народу. Саме тому однією з найважливіших складових якісного видання є його професійна редакторська підготовка з усуненням можливих недоліків та вдосконаленням авторського матеріалу. Безумовно, це опрацювання має складатись лише з необхідних, з боку граматики, пунктуації, стилістики чи чого подібних виправлень і не може містити «смакових» поправок.

Зокрема, художня література несе важливу роль в організації дозвілля людини, її саморозвитку та розширення словникового запасу і уяви. В усі часи існування книги така література допомагала, навчала і дітей, і доросле покоління певному духовному збагаченню та глибшому розумінню історії, психології та інших наук.

У випадку видавництва «Пропала грамота», їх книги виконують ще й необхідну в наші часи функцію соціальної адаптації військових після повернення з фронту.

Актуальність дослідження полягає в тому, щоб привернути увагу до проблеми недостатньої підготовки видань перед випуском у світ та показати шляхи вирішення цієї ситуації способом якісної освіти майбутніх фахівців видавничої справи та редагування.

Мета дипломної роботи. Дослідження якості редакторської праці над виданням, а саме – опрацювання графічного матеріалу та дотримання норм технічного оформлення матеріалу.

Мета дослідження передбачає виконання таких завдань:

- ознайомити із загальними правилами опрацювання ілюстративного матеріалу;
- ознайомити із нормами технічного оформлення видання;

- схарактеризувати в загальному плані особливості видань видавництва «Пропала грамота»;
- описати проведену над виданням «Закохані в життя, одружені на смерті» Євстахія Загачевського редакторську працю;
- проаналізувати працю редактора над виданням Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці»;
- скласти рекомендації щодо покращення якості видавничої продукції вищезгаданого видавництва.

Об'єкт дипломної роботи. Книги видавництва «Пропала грамота», а саме: «Закохані в життя, одружені на смерті» Євстахія Загачевського та «Чорні запорожці» Валентина Сім'янцева.

Предметом дипломної роботи є дослідження особливостей сучасного оформлення видань художньої літератури на прикладі матеріалів видавництва «Пропала грамота».

Під час дослідження даної роботи використовували такі **методи**:

- 1) описовий – для визначення використовуваних у роботі термінів;
- 2) порівняльний метод використовувався для аналізу якості оформлення графічного та текстового матеріалу;
- 3) загальнонауковий – полягає в аналізі, індукції та дедукції щодо теоретичного підґрунтя даного дослідження на прикладі обраних художніх видань;
- 4) аналітико-систематичний метод – використовувався для опрацювання довідкової літератури, наукових праць тощо;
- 5) узагальнення – задля формування підсумків даної роботи.

Наукова новизна дослідження. Вперше буде досліджено матеріал з боку редакторського опрацювання ілюстративного та технічного оформлення книг видавництва «Пропала грамота».

Теоретичне значення дослідження. Дані цього спостереження будуть актуальними для студентів, які навчаються за освітніми програмами

«Журналістика» «Видавнича справа та редагування», а також «Філологія». Зокрема, вони можуть бути використані під час викладання предметів, що пов'язані із редагуванням видань та вивченням художньої літератури.

Практичне значення. Дані спостереження можуть бути корисними в навчанні для студентів зі спеціальності «Видавнича справа та редагування», «Журналістика», а також «Філологія». Зокрема, подане дослідження є актуальним для використання у навчальній програмі згаданих раніше спеціальностей.

Структура дослідження. Дипломна робота складається із вступу, основної частини, яка містить один розділ теоретичного матеріалу та один розділ практичного дослідження, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні відомості та особливості видавництва

«Пропала грамота»

1.1 Норми редакторського опрацювання графічного матеріалу

Друковані видання різних видів та жанрів є невід'ємною частиною навчання, розвитку та проведення дозвілля людини. Виконуючи дані функції, книга повинна бути виготовлена та оформлена відповідно до чинних стандартів та нести унікальну, достовірну та актуальну для потенційного читача інформацію.

Питання оформлення видання століттями привертало особливу увагу науковців та практиків. Саме тому більшість праць із художньо-технічного редагування та оформлення були написані саме практиками художниками-редакторами. Серед них: Ю. Адамов, Б. Валуєнко, П. Гіленсон, Н. Гончарова, С. Добкін, В. Пахомов та В. Фаворський. Серед сучасних дослідників художньо-технічного оформлення друкованих видань варто відзначити С. Гавенко, Н. Дубіну, В. Єфімова, Е. Огар, З. Партико, В. Саву, М. Тимошика та С. Ярему [26].

Оскільки вся пов'язана з опрацюванням авторського тексту робота покладається на редакторів та дизайнерів, ми будемо детальніше акцентувати увагу на роботі художнього та технічного редакторів. Художньо-технічне оформлення видання починається водночас із літературним редагуванням авторського тексту, яке спрямоване на формування гармонійного зовнішнього вигляду майбутнього видання і правильного розуміння змісту.

Самі терміни художнього і технічного редагування виникли у 20-30-тих роках ХХ століття. Використовували за аналогією терміну «літературне редагування», хоч термін «редагування» не зовсім точний для даного творчого процесу. На даний час посади технічного і художнього редакторів часто суміщаються. Власне художник виконує лише дві задачі: створення обкладинки та зображального ряду видання [3, с. 10].

Художньо-технічне редагування охоплює весь спектр роботи, що пов'язаний з перетворенням змісту інформації в його графічну форму з урахуванням нормативних документів. Тобто від моменту, коли авторський оригінал надійшов до видавництва і до рекомендацій поліграфічному підприємству та фінального оцінювання якості контрольних відбитків.

Нормативна база художньо-технічного редагування – це сучасні видавничі стандарти, що визначають основні показники зовнішньої форми видання відповідно до його виду.

В головні задачі художнього редактора входить:

- розробка проєкту оформлення видання;
- композиції видання;
- відслідковування графічно-стильових елементів видання [24, с. 44].

Окрім створення ілюстрацій, декору і зовнішнього оформлення, художник зачасти розробляє й композиційну основу (інколи відображається у вигляді точного посторінкового макету).

Досвідчений фахівець із редагування повинен знати правила і прийоми щодо оформлення:

- обкладинок і палітурок;
- текстових і зображальних елементів;
- титулів;
- довідково-допоміжного апарату видання із урахуванням усіх компонентів (змісту, категорії читачів, призначення, якостей та формату паперу, способу скріплення, можливостей поліграфічних підприємств відповідно до сучасних досягнень техніки і технологій виробництва) [24, с. 47].

Даний спеціаліст бачить особливості оформлення видання відповідно до його концепції.

Художньо-технічне редагування складається з наступних етапів:

- розробка проєкту художнього оформлення;
- перетворення його на макет видання (підготовка тексту та ілюстрацій, вибір шрифтів і верстка);
- створення ескізів;
- підбір текстових та зображальних оригіналів;
- підготовка оригінал-макету.

Засобами художнього оформлення є зображення та різноманітні декоративні елементи, щодо засобів технічного оформлення видання – це шрифтові елементи та візуальне оформлення його структурної організації. Відповідно до редакторської концепції видання, розробляється план оформлення. Сама концепція не обмежує роботи художника у створенні оригінальних матеріалів, а лише відображає загальні напрями в роботі над виданням, а технічний та художні редактори розробляють конкретні варіанти з оформлення і поліграфічного виконання [27, с. 90].

Основна маса друкованої продукції має багато спільних ознак, але у кожного конкретного видання є певні особливості, що відрізняють його від інших. Так, кожен вид видань має свою специфічну зовнішню та внутрішню структуру, яка лежить в основі його оформлення. Недотримання норм і стандартів при створенні продукту може призвести до неякісного кінцевого результату видання, який не відповідатиме вимогам читача. Крім відповідності заданій тематиці, важливими є формат, читабельність, зручність в орієнтації виданням, ілюстративність, обсяг та міцність. Саме ці параметри повинні бути враховані при перетворенні авторського тексту в матеріальний продукт.

Сукупність усіх наявних характеристик відносить друковану продукцію до певного типу, а її зміст визначає зовнішню форму. Найістотнішими ознаками для вибору оформлення видання є: зміст, цільове призначення, читачке призначення. Від правильного визначення виду

продукції та її відповідного оформлення залежить успіх подальшого просування на ринку [26].

Процес оформлення майбутнього видання складається з трьох послідовних етапів:

1. Підготовчий етап. На ньому створюється та розвивається план оформлення: формування задуму; його подальше перетворення в проект оформлення; трансформація в макет. Даний етап входить в процес режисури майбутнього видання.

2. Виконання та редагування оригіналів оформлення. На даному етапі формується зміст та графічні характеристики обкладинки, суперобкладинки, палітурки, внутрішнього оформлення, форзаців, зображень (робота над створенням ескізів або пошук та добір існуючих ілюстрацій і фотографій, робота з оригіналами, їх компонування і приведення у цілісний зображальний ряд. Дані процедури є етапом художнього редагування.

3. Композиційно-технічний етап. Складається з набору та верстки і підготовки зверстаного матеріалу для поліграфічного етапу. Важлива також відповідність усіх елементів видання чинним державним стандартам і нормам та перевірка комплектації [28, с. 50].

Ескіз макета – аби отримати якісний макет видання, потрібно розпочати зі створення ескізу, що приблизно відображає остаточний вид документу. Насамперед необхідно уявити, яким буде видання у готовому вигляді, і зробити декілька ескізів на папері (шапка, оформлення обкладинки, ілюстрації та тексти, колонтитули, також величини полів). Правки можна вносити на будь-якій стадії підготовки видання.

Орієнтація сторінки – уздовж короткої сторони аркуша (книжкова чи портретна) або поперечна (альбомна чи ландшафтна). При виборі полів потрібно досягати гармонійності вигляду, але із загальною рекомендацією

існують і конкретні правила. Наведемо нижче деякі положення щодо окремих сторінок тексту:

1. Ширина полів залежить від характеру тексту і може бути різною з різних сторін аркуша.
2. Якщо йдеться про єдину сторінку, на якій міститься текст – ліве і праве поля мають бути однаковими та досить вузькими. Верхнє поле – ширше від бокових, а нижнє – ширше від верхнього.
3. Рекомендується таке відношення полів: 5 для верхнього, 3 для правого і лівого, 8 для нижнього) [24, с. 124].

Поля на книжкових сторінках. В першу чергу необхідно подбати про те, що при розгортанні книги, текст на суміжних сторінках має виглядати симетрично. Зокрема, треба не забувати за те, що при зшиванні видання, певна частина поля втрачається. В кращому випадку при неврахуванні цього технологічного моменту, текст «стягнеться» до корінця книги, в гіршому ж, він може частково потрапити в підшивку, що призведе до ускладнення процесу читання, або й зробить його неможливим.

При розробці дизайну майбутнього видання можна використовувати значну кількість різних елементів, але є і найпопулярніші з них. Один із них, випуск на обріз – це текст, малюнок чи лінія, які виходитимуть за межі смуги після обрізки. Такі елементи є ефективним засобом дизайну. Буквиця – велика заголовкова буква, яка займає 2 і більше рядків тексту. Вона використовується як частина оформлення, яка підкреслює початок всього тексту чи його підрозділів. Інший дизайнерський елемент – виворотка (тобто, «навиворіт», прикладом може слугувати білий текст на чорному фоні). Далі варто звернути увагу на мітки пунктів списку у вигляді геометричних фігур (куля, квадрат, ромб тощо). Такий дизайнерський елемент графічно чітко виділяє потрібну інформацію та урізноманітнює загальний вигляд тексту. Оборка – текстова виїмка, тобто, при вставці малюнку чи іншого тексту, межі

колонки змінюються так, що текст «огортає» вставлений об'єкт. Такі оборки бувають: прямокутні, багатокутні чи криволінійні, в залежності від цілі дизайнера. Лінійки – це елемент оформлення видання, що подається у вигляді вертикальних чи горизонтальних ліній, які відокремлюють об'єкти макету один від одного. Найпопулярнішим їх застосуванням є підкреслення заголовку чи виділення розділу тексту. Рамка – лінія, що використовується для обмеження растрового фону, ілюстрації чи частини тексту [5, с. 19].

Використання ілюстрацій. Розрізняють такі основні види ілюстрацій: малюнки (оригінальні художні й репродукції), технічні рисунки, графіки і креслення, схеми, карти і фотографії. Найпоширенішим способом отримання зображень є відскановування наявних, хоч і є найскладнішим, адже вимагає наявності певних знань. Розглядаючи ілюстрацію із видавничих позицій, можна виділити три її компоненти:

1. Посилання в основному тексті на ілюстрацію.
2. Власне ілюстрація.
3. Заголовок (нумераційний і тематичний).

Перший і останній компоненти для деяких видів літератури (наприклад, публіцистичної) є обов'язковими [3, с. 44].

1.2 Норми технічного оформлення видань

Завданням технічного оформлення є створення гармонійного образу книги та її організація як цілісного об'єкту з притаманними їй особливостями, такими як цільове та читацьке призначення. Даний процес виконується за допомогою художніх і поліграфічних засобів, таких як: відтворення та розташування тексту, вибір формату, виду паперу, палітурки та створення композиції видавничого продукту в цілому). Технічний редактор повинен сприймати видання як об'єкт, що поєднує авторський твір із логічною друкарською формою та досконало знати сучасні видавничі

технології і весь технологічний процес роботи і вимоги до оригіналів, що передаються до поліграфічного підприємства.

Технічний редактор перекладає на зрозумілу для працівників поліграфічного підприємства мову, розроблений план оформлення за допомогою умовних знаків і позначень. Окрім того, він визначає технічні характеристики всіх елементів створюваного видання. Даний спеціаліст задає технічні характеристики всіх елементів видання, таких як розміри, накреслення та кольоровість. Важливим чинником створення високого художнього рівня видання є робота над композицією кожної деталі та створення зв'язків між ними. Окрім того, технічний редактор може побачити похибку художника чи художнього редактора і попередити про неї на ранніх етапах роботи над матеріалом. Саме технічне оформлення забезпечує більше можливостей, аби віднайти естетичний зв'язок між елементами верстання та складання, що створять довершений вигляд видання і без використання ілюстрацій [17, с. 15].

Етапами технічного оформлення є:

- перевірка якості складання та верстки;
- усунення технічних порушень складання і верстки, що могли виявитись після редакційної правки;
- розроблення системи рубрикації видання, закріплення параметрів за кожним рівнем заголовків;
- створення довідково-допоміжного апарату видання (виноски, покажчики, списки літератури чи ілюстрацій, коментарі, примітки тощо);
- розмітка всіх текстових і зображальних елементів видавничого оригіналу, іншими словами – технічне виконання макету видання на папері та у програмі верстки;
- контроль дотримання діючих стандартів і технологічних інструкцій;

- практична робота зі створення макету;
- оцінювання якості підготовки видавничого оригіналу (текстової і зо-бразальної інформації) відповідно до встановлених вимог;
- перевірка оригінал-макету майбутнього видання і його зовнішнього оформлення для підписання до друку [21, с. 79].

Увесь процес створення видання можна розділити на три види діяльності:

1. Розробка конструкції майбутнього видання разом із організацією системи наявних в ньому елементів в єдину систему (виконує технічний, художній редактор).
2. Другий вид передбачає внесення до книги певних зображальних чи графічних об'єктів, а також елементів декоративного оформлення (виконують художники, дизайнери).
3. Останній вид діяльності безпосередньо пов'язаний з поліграфічним виконанням книги (підбором необхідних матеріалів займається поліграфіст-технолог).

Усі вищезазначені процеси об'єднує одна мета – створення цілісного видання та постійна взаємодія протягом всього видавничого процесу. На загальну концепцію впливають: внутрішня система оформлення та ілюстрації. Внутрішнє оформлення повинно створювати відображення обкладинки (система шрифтів, побудови рядків, кольорів, зображального матеріалу) [28, с. 165].

Незнання самого літературного твору унеможливорює функціональну повноцінність художнього і технічного оформлення. Зміст і зовнішня форма продукту – це дві нерозривні та взаємозалежні складові видання. Саме тому розробка проєкту художнього оформлення не є технічним завданням, хоч в нього і входять різні деталі виробничо-технічних процесів. Таких як: вибір способу оформлення й ілюстрування, підбір шрифтів, що залежить від

витратних матеріалів (паперу, картону і палітурних матеріалів) та способу друку.

Розробка детального проєкту оформлення починається з вибору формату майбутнього видання та всіх інших розмірних характеристик, що стосуються задрукованих та незадрукованих частин, розмірів ілюстрацій, кегля шрифтів для всіх текстових елементів. Особливо важливим є вибір правильного формату для періодичних, багатотомних та серійних видань, адже в його межах будуть розташовуватися елементи усіх наступних випусків на весь термін життя видання. Для перетворення авторського тексту в матеріальну форму необхідно:

- систематизувати зміст, аби виявити найважливіші в тексті деталі;
- спрямувати увагу читача на головне;
- покращити сприйняття текстового матеріалу (зручність читання, дотримання законів композиції та дизайну, відповідність форми до змісту).

На видавничому етапі роботи створюється та втілюється зовнішній образ видання, проєкт зображального та композиційного оформлення. На даному етапі обґрунтовується оформлення видання, відбувається проєктування, композиційна розробка до найдрібніших деталей. На другому етапі воно перетворюється на форму, що придатна для механічного тиражування, при цьому не змінюючись у зовнішньому вигляді [24, с. 214].

Початковими елементами оформлення видання, що розробляються дизайнером є формат, обсяг та кількість шпальт, вони створюються одноразово. Щодо подальших етапів оформлення – процес розробки дизайну спеціальних сторінок включає: вибір і застосування шрифтів та зображень і, зокрема, способи розміщення матеріалів. Рекомендується, щоб дані елементи були постійними, адже стійкість композиції видання створює у читача певну модель очікування щодо наступних виходів і даний факт допомагає в:

- ознайомлені з поданим матеріалом;

- пошуку необхідних рубрик, елементів у звичних місцях;
- сприйнятті матеріалу у встановленій, стабільній формі.

Стабільність в оформленні видання пов'язана із тематикою, змістом і жанровою структурою. Рівень професійності технічного оформлення полягає у тому, аби в процесі верстки створити цілісне видання, не порушуючи його гармонійності. Для цього використовуються деякі композиційні закони, такі як: рівновага, симетрія, пропорційність та оптична ілюзія. Окрім вище згаданих прийомів, також можуть застосовуватись елементи контрасту. Аби досягти необхідного результату, потрібно:

- підбирати кегль і накреслення шрифтів тексту у відповідності з усіма функціональними та стильовими особливостями видання;
- використовувати різноманітність форматів набору, виходячи із функцій та призначення видання;
- логічно вибирати шрифти для заголовків;
- використовувати таку верстку, аби обсяг всього текстового складання оптично скорочувався, а найважливіше було виділене.

Необхідно звертати увагу на той факт, що при виділенні головних елементів, не можна принижувати другорядні, які також мають значення для розуміння та сприйняття змісту. Конструкція видання повинна враховувати значну кількість факторів: політичних, соціальних, освітніх, матеріальних, духовних та культурних, що впливають на формування цілісного видання. Попри це, головним завданням технічного оформлення є функціональна побудова ансамблю видання, та створення його просторово-образної форми.

Професійне художньо-технічне оформлення видання визначає його майбутнє на ринку в умовах високої конкуренції. З цього можемо зазначити, що грамотний підбір усіх функціональних та декоративних складових книжкового продукту безпосередньо впливає як на привабливість для

майбутнього читача, так і на популяризацію автора, видавництва чи конкретного видання [21].

Підсумовуючи наведені вище норми технічного оформлення видань, можемо виділити основні принципи даного редагування, яких слід дотримуватися для забезпечення читабельності та зрозумілості тексту.

Насамперед, розмір і тип шрифту: зазвичай використовують шрифт Times New Roman або Arial з розміром 12 пунктів (може варіюватись в залежності від типу видання та його читацької аудиторії). Інтервали: для зручності читання текст повинен мати інтервал 1,5 або подвійний інтервал.

Рекомендованими відступами є 1,25-1,5 см зліва та справа. Усі сторінки, крім титульних, повинні містити нумерацію. Сама титульна сторінка повинна вміщувати назву видання, автора, назву видавництва, місце та рік видання. Заголовки розділів та підрозділів повинні бути виділені та містити нумерацію. Текст повинен відповідати змісту та не містити зайвих або невідповідних фрагментів.

Ці принципи можуть бути доповнені чи змінені залежно від типу видання та вимог видавництва. Для кращого розуміння вимог оформлення, варто детально ознайомитися з правилами конкретного видавництва або настановами. Крім того, при оформленні видання варто дотримуватися загальних правил стилістики та граматики, щоб забезпечити читабельність та зрозумілість тексту.

Також варто звернути увагу на оформлення додатків та джерел, які можуть бути включені в видання. Додатки повинні мати чітке розмежування від основного тексту та мати нумерацію. Джерела, які були використані під час написання видання, повинні бути правильно оформлені та посилатися на них у тексті за діючими нормами [32, с. 187].

В цілому, правила технічного оформлення видань мають на меті забезпечити читабельність та зрозумілість тексту, допомогти читачеві

швидко знайти необхідну інформацію та скласти враження професійності та дбайливості авторів і видавництва.

1.3 Загальна характеристика видань видавництва «Пропала грамота»

«Пропала грамота» – українське видавництво, що спеціалізується на мілітарній літературі, засноване в 2019 році. Особливістю даного виду літератури є допомога в адаптації для ветеранів, що повернулись із зон бойових дій. Засновник видавництва – Олексій Бешуля, ветеран російсько-української війни. Впізнавана значній аудиторії назва походить від однойменного українського фільму та повісті Миколи Гоголя, вибрана з причини того, що він є «одним із основоположних творів для української культури», на думку самого Олексія Бешулі [6].

За інформацією на їхньому сайті, видавництво прагне підтримувати українську мову, культуру та історію. Вони публікують як класичну, так і сучасну українську літературу, а також книги з питань науки, історії, економіки та інших тем. Загалом, видавництво має позитивну репутацію серед читачів, і їхні видання відрізняються високою якістю друку та оформлення. «Пропала грамота» також проводить різноманітні заходи для популяризації книг та читання серед дітей та молоді.

Розвиток видавництва «Пропала грамота» припав на несприятливі економічні та соціальні умови в Україні та світі, пандемію коронавірусу у 2020 році та повномасштабне російське вторгнення у лютому 2022 року. Незважаючи на дані аспекти, підприємство розвивається та займається випуском нових видань. У 2020 році, за версією Українського ПЕН, одна з книг видавництва, «Вікінг Івар» Поля дю Шаю, увійшла до переліку найкращих книжок. Щоб зрозуміти особливості «Пропала грамота», необхідно детальніше дізнатись про їх світоглядні орієнтири, здійснення діяльності та інше.

Для початку, гаслом видавництва є: «Зробимо Україну великою нарешті», що в певній мірі відображає тематику випущених видань, а саме:

- історичні;
- мемуари;
- світоглядні;
- художні.

Професійна діяльність здійснюється у Києві на підставі Свідоцтва ДК 6985 (про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції). «Пропала грамота» не виготовляє замовних видань та майже не приймає рукописів. Принципово видавництво не видає матеріалів російською мовою.

Далі варто детальніше розглянути особливості найпопулярніших книг. Тематичний аналіз будемо проводити згідно з рубрикацією на сайті видавництва.

1. Історичні:

1.1. Павло Зінченко «Українська дуельна традиція»: 2021 рік видання, 144 сторінки, жанр — науково-популярне дослідження, обкладинка тверда. У виданні відтворюється світ української шляхти та козацтва, а також такі історії як: хто являється «першою шаблею Речі Посполитої», дуель із Казановою, шляхетські традиції, що спровокували до повстання в окупованій москві та інші.

1.2. Джеймс Форд Роудс «Історія громадянської війни в США 1861-1865»: 2020 рік видання, 482 сторінки, жанр — історична довідка, тверда обкладинка. Книга принесла автору Пулітцерівську премію у 1918, в ній докладно описані події громадянської війни 1861-1865 років. Окрім

хроніки, також присутні портрети сучасників з їх роздумами .

2. Мемуари:

- 2.1. Валентин Сім'янцев «Чорні запорожці»: 2021 рік видання, 464 сторінки, жанр – мемуари, тверда обкладинка. Видання розкриває історію автора, який пішов до свого брата на фронт Першої світової, а далі приєднався до лав української армії. Валентин Сім'янцев розкрив історії боїв, полону, проблему захворюваності тифом та втечу до війська через фронт.
- 2.2. Святомир Фостун «Шляхами смерті»: 2020 рік видання, 204 сторінки, жанр – військові мемуари, тверда обкладинка. Михайло-Святомир Фостун – автор історичної прози, етюдів і статей, а також воїн УПА, який у 1944 році потрапив у німецький полон. Після цих випробувань, автор був направлений до дивізії «Галичина» сотником.

3. Світоглядні:

- 3.1. Олександр Кучерук, Богдан Пастух, Олег Манчура «Скріплені кров'ю»: 2022 рік видання, 152 сторінки, жанр – публіцистика, тверда обкладинка. У виданні викладені біографії грузинських добровольців, що загинули в російсько-українській війні.
- 3.2. Дмитро Бураков «Що потрібно знати українцям про економіку»: 2021 рік видання, 384 сторінки, жанр – науково-популярне дослідження, тверда обкладинка. У виданні викладається економічна база, що допоможе в побудові особистого та національного плану (закони ринку та фінансової системи, оптимізація податків та міжнародна економіка і політика).

4. Художні:

- 4.1. Марк Твен «Жанна Д'арк»: 2021 рік видання, 432 сторінки, жанр – роман, тверда обкладинка. Роман стилізований під спогади соратника головної героїні. Детальний твір розкриває як історію Столітньої війни, так і саму постать Жанни Д'арк.
- 4.2. Євстахій Загачевський «Львівська братія»: 2020 рік видання, 252 сторінки, жанр – роман, тверда обкладинка. Роман являється творчим переосмисленням життєвого досвіду автора. Події розгортаються в часи Другої світової війни [20].

Також на сайті присутній розділ з електронними книгами, які можна придбати та завантажити у вигляді електронних файлів.

Із проаналізованих вище книг можна виділити деякі риси видавництва «Пропала грамота». Насамперед, 2020-2021 роки стали найпродуктивнішими для підприємства. Усі видання випускаються із використанням твердої палітурки. За матеріальною конструкцією, видання є блочними (кодексними), а за знаковою природою інформації – текстовими. У репертуарі видавництва присутні як оригінальні, так і перекладні видання. Усі згадані вище книги є моновидаваннями. Наклад кожного видання становить лише 2000 примірників, адже видавництво реалізовує свої видання через інтернет-магазини і не має власних пунктів збуту по всій Україні на даний момент, окрім чотирьох магазинів-партнерів у Києві, Кропивницькому, Львові та Івано-Франківську.

Кожна книга від видавництва «Пропала грамота» має якісний дизайн та технічне оформлення, з увагою відноситься до деталей, що робить їх більш привабливими для читачів. Велика кількість книг містить оригінальні ілюстрації, що допомагає візуально передати настрій та атмосферу книги. Видання також оформлені яскравими та сучасними палітурками, що

допомагає привернути увагу аудиторії. Крім того, видавництво звертає особливу увагу на правильність мовлення та орфографію у своїх виданнях. Вони публікують книги високої якості та дотримуються стандартів технічного оформлення видань.

РОЗДІЛ 2 Особливості редакторського опрацювання графічного матеріалу та технічного оформлення видань видавництва «Пропала грамота»

2.1 Редакторська праця над виданням Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті»

Для аналізу було обране видання:

Загачевський Є. Закохані в життя, одружені на смерті. Київ: Видавець Олексій Бешуля, 2022. 464 с.

Жанр книги: мемуар, біографія. Короткий опис змісту: після втечі зі Львова у 1939 році, Євстахій Загачевський потрапляє в гуцу подій Другої світової війни: записується до української військової частини; 30 червня 1941 року, після проголошення відновлення незалежності української держави, потрапив в концтабір Дахау; приєднується до Першої мотопіхотної бригади військ СС; після поранення був переведений в дивізію «Мертва голова», ще пізніше – до дивізії «Галичина».

Видання розраховане на широке коло читачів, за задумом видавця, спрямоване на військову спільноту (діючі бійці, ветерани), для соціальної адаптації після повернення з бойових подій. Формат видання – 60×90 (1/16), що означає, папір формату 600×900 мм був сфальцьований у чотири згини й утворився зошит з шістнадцяти аркушів. Папір офсетний. Друк офсетний, який є одним із найякісніших та економних варіантів в сучасній поліграфії. Наклад становить всього 2000 примірників. Обріз книжкового блоку виконаний без додаткових прикрашальних елементів. Зошити скріплені способом зшиття, а до книжкового блоку прикріплена стрічка ляссе та каптал чорного кольору [1].

Оправою видання є тверда палітурка №8 (з накладними сторонами і корінцем). Даний тип палітурки створений для довготривалого збереження цілісності книги від механічних пошкоджень адже покривний матеріал

огортає палітурку з усіх боків. Також, окрім захисної функції, оправа виконує ще естетичну та інформаційну роль. На передній стороні обкладинки розміщено відомості про автора та назву видання, завдяки яким ідентифікуються видання. Заголовок чітко виділений розміром шрифту та, власне, нестандартним шрифтом, який розроблений під накреслення документів часів Другої світової війни, що доречно, згідно з тематикою видання.

Також на передній стороні палітурки додано фото з поля бою, що одразу дає змогу потенційному читачеві зрозуміти тематику видання. Ілюстрація має високу роздільну здатність, оброблена за допомогою графічного редактора у чорний, червоний та світло-коричневий кольори, в тон до всієї палітурки (фон, кольори тексту). На задній стороні палітурки зазначено лише видавництво «Пропала грамота». Анотація відсутня, тому потенційному покупцеві потрібно шукати анотацію всередині книги для попереднього ознайомлення зі змістом. Назва та автор видання також традиційно продубльовані на корінці палітурки.

З точки зору графічного оформлення, вдалим є підібраний форзац із зображенням герба дивізії «Галичина». Форзац – це подвійний сфальцьований аркуш цупкого паперу, що розташовується між палітуркою та книжковим блоком. Виконує додаткову захисну (оберігає першу та останню сторінку від бруду чи механічних пошкоджень), а також естетичну функцію (завдяки яскравому кольору чи ілюстрації на ньому). Окрім того, форзац може нести й інформаційну роль, але не в даному виданні [16].

Після форзацу, згідно правил, йдуть титульні елементи. На титульному аркуші вказані: автор, назва твору, видавництво та рік випуску.

На звороті титульного аркушу:

- індекс Універсальної десятикової класифікації;
- авторський знак;

- бібліографічний опис;
- міжнародний стандартний номер видання (ISBN);
- анотація [31];

Також на звороті титульного аркуша, окрім обов'язкових елементів, розміщена коротка подяка, але не зазначені упорядники видання (ця інформація вміщена лише на прикінцевому аркуші).

Зміст без спуску, сучасно оформлений за допомогою графічних елементів (лінії). Поєднання різних гарнітур шрифту і кольорів (сірий і чорний) допомагає читачеві орієнтуватися в рубрикації видання: жирне накреслення літер у верхньому регістрі використовується для назв розділів та нумерації їх сторінок, стандартне накреслення – для заголовків підрозділів. Зміст займає дві повні сторінки. Наступним розміщений фронтиспис із зображенням автора та його підписом. Фотографія на ньому сильно збільшена від її початкового розміру, але зберегла якість, завдяки редагуванню графічним редактором. Окрім цього, присутня передмова від видавця у якій відображається короткий виклад подій видання. Займає три повні сторінки.

Оформлення основного тексту. Заголовок написаний у верхньому регістрі з жирним виділенням шрифту та графічною лінією під ним. Кожен розділ починається буквицею розміром у три рядки, сірого кольору. Колонцифри розташовані у верхньому куті аркуша. На кожній сторінці присутній колонтитул із назвою розділу, із жирним виділенням з лівої сторони, з правої сторони з назвою підрозділу та виділений курсивом. Перед початком кожного розділу також розміщений шмуцтитул. Його оформлення виконане в одному стилі із палітуркою. Використані фотоматеріали задовільної якості та виконані в одному стилі і графічній обробці. Окрім шмуцтитулів, у виданні більше немає ілюстрацій.

У тексті видання присутня велика кількість приміток із перекладом іншомовних слів чи поясненням архаїзмів, діалектизмів тощо. Виконані згідно вимог та виділені в тексті порядковим номером (згідно кількості приміток на одній сторінці).

На прикінцевій сторінці розміщені:

1. Надвипускні дані:

- 1.1. Автор, назва твору.
- 1.2. Імена учасників редакційно-видавничого процесу.
- 1.3. Не вказано по батькові автора та вид видання за цільовим призначенням.

2. Випускні дані:

- 2.1. Дата підписання видання до друку.
- 2.2. Формат та вид паперу і друку.
- 2.3. Розмір накладу.
- 2.4. Контактна інформація видавництва, яке надало поліграфічні послуги, його свідоцтво і номер замовлення.
- 2.5. Ім'я видавця.
- 2.6. Свідоцтво про реєстрацію суб'єкта видавничої діяльності [31].

Щодо редакторського опрацювання тексту видання, можна виділити декілька головних аспектів. Оскільки жанр видання – мемуар, до нього немає строгих стилістичних правил чи норм, проте, протягом усього твору зберігається єдиний стиль викладу та мови автора. Орфографічні, граматичні, лексичні чи пунктуаційні помилки відсутні.

Проаналізувавши художньо-технічне оформлення книги «Закохані в життя, одружені на смерті» Євстахія Загачевського, можна зробити висновок, що видання загалом виконано досить якісно. Дизайн сучасний, мінімалістичний та єдиний. Використаний ілюстративний матеріал доречний

до змісту та виконаний в одному стилі. Для основного тексту підібраний зручний для читання шрифт та розмір. Щодо колонтитулів, завдяки їх розміру, вони не відвертають увагу від основного тексту під час читання, але зберігають та виконують призначену колонтитулам пошукову функцію.

2.2 Редакторське опрацювання видання Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці»

Для аналізу було обране видання:

Сім'янцев В. Чорні запорожці. Київ: Видавець Олексій Бешуля, 2021. 464 с.

Жанр книги: мемуар, біографія. Короткий опис змісту: Валентин Сім'янцев, молодий хлопець з Харківщини, втік зі школи до свого брата на фронт Першої світової війни, приєднавшись до лав української армії. Валентин пережив багато випробувань. Таких як: велика кількість боїв, тиф, полон та подальша втеча з нього назад до фронту. Зрештою, хлопець став бійцем легендарного підрозділу армії УНР – «Чорні запорожці» та пройшов з ними решту бойового шляху.

Твір розрахований на широке коло читачів. Його метою є допомога в соціальній адаптації діючих та колишніх військових, які є основною аудиторією видань видавництва «Пропала грамота». Формат видання — 60×90 (1/16). Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад становить 2000 примірників. Обріз книжкового блоку виконаний без додаткових прикрашальних елементів. Зошити скріплені способом зшиття, а до книжкового блоку прикріплена стрічка ляссе жовтого кольору та каптал темно-синього кольору [1].

Оправою видання є тверда палітурка №8 (з накладними сторонами і корінцем). Як і в минулому виданні, оправа окрім захисної функції, виконує ще естетичну та інформаційну роль. Оформлення палітурки в обох

досліджуваних виданнях виконано в схожому стилі (щодо розташування елементів та дотримання кольорової гами).

На передній стороні обкладинки розміщено відомості про автора та назву видання, завдяки яким ідентифікуються видання. Заголовок чітко виділений розміром та самим видом шрифту, з додаванням «порізів» на буквах. Також додано графічне зображення підрозділу «Чорних запорожців» з поля бою, та одного з воїнів (ймовірно самого Валентина Сім'янцева), що грає в шахи зі смертю (в її традиційному зображенні скелета в мантиї з косою). Палітурка витримана в жовтому, темно-синьому та білому кольорах, які в поєднанні виглядають сучасно та привертають увагу потенційних читачів завдяки насиченому гірчичному відтінку.

На задній стороні палітурки зазначено назву видавництва «Пропала грамота», ілюстрація воїнів-вершників та цитата (вірогідно Валентина Сім'янцева, адже автор не зазначений). Як і в минулому виданні, анотація відсутня, тому читачеві потрібно шукати її всередині книги, для попереднього ознайомлення зі змістом. Назва та автор твору також традиційно продубльовані на корінці палітурки.

З точки зору графічного оформлення, вдалим є підібраний форзац темно-синього кольору, з цупкого, гладкого на дотик паперу. Виконує додаткову захисну, а також естетичну функцію (завдяки яскравому кольору). Інформаційної ролі форзац в цьому виданні не виконує [7, с. 64].

Після форзацу, згідно чинних норм, йдуть титульні елементи. На титульному аркуші вказані: автор, назва твору, видавництво та рік випуску.

Оскільки в даному виданні прикінцева сторінка з надвипускними і випускними даними відсутня – вся необхідна інформація вміщена на звороті титульного аркуша. А саме:

- індекс Універсальної десятикової класифікації;
- авторський знак;

- бібліографічний опис;
- міжнародний стандартний номер видання (ISBN);
- анотація;
- індекс УДК;
- імена учасників редакційно-видавничого процесу;
- дата підписання видання до друку;
- формат та вид паперу і друку;
- розмір накладу;
- контактна інформація видавництва, яке надало поліграфічні послуги, його свідоцтво і номер замовлення;
- ім'я видавця;
- свідоцтво про реєстрацію суб'єкта видавничої діяльності [31].

Як і в виданні Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті», не вказано по батькові автора та вид видання за цільовим призначенням.

Зміст без спуску, розташування його елементів нестандартне. Кожен об'єкт (нумерація сторінок та розділів і їх назви) розташований з нового рядка з вирівнюванням тексту за центром. Для змісту використано два види шрифтів: графічний, сучасний для заголовків і нумерації сторінок та стандартний для основного тексту. Нумерація розділів виділена верхнім регістром, назва – жирним накресленням. Зміст займає одну повну сторінку. Наступний елемент – передмова від видавця яка займає півтори сторінки та описує особливості творчого стилю автора.

Оформлення основного тексту. Заголовок написаний у верхньому регістрі з жирним виділенням шрифту. Кожен розділ починається без абзацного відступу (лише перший абзац, наступні оформлені згідно стандартів). Рубрикація тексту включає в себе підрозділи, які не внесені в зміст. Колонцифри розташовані у нижньому куті аркуша. На кожній лівій

сторінці присутній постійний колонтитул із назвою та автором видання. Правий колонтитул – з нумерацією розділу. Колонтитули оформлені ідентично один до одного: не відокремлені графічними деталями від основного твору, текст набраний у верхньому регістрі сірим кольором, що зроблено, аби сконцентрувати увагу читача на змісті.

Перед початком кожного розділу також розміщений шмуктитул. Для оформлення використана виворотка (чорний папір з білим текстом, написаним у верхньому регістрі). На кожному шмуктитулі зберігається ідентичне розташування елементів, а саме: нумерація розділу та його назва, хронологічні рамки майбутнього розділу для кращої орієнтації читачів в змісті, та коротка посвята.

У тексті приміток небагато, в порівнянні з раніше досліджуваним виданням, використовуються для пояснення хронології подій, застарілих географічних назв, архаїзмів, діалектизмів тощо. Виконані згідно вимог та виділені в тексті порядковим номером (згідно кількості приміток на одній сторінці). Від основного тексту відділені короткою тонкою лінією [16].

Проаналізувавши редакторське опрацювання основного тексту, можемо зробити такі висновки:

- у виданні жанру мемуар, чітко прослідковується авторський стиль Валентина Сім'янцева – зрозуміла, розмовна конструкція речень та манера мови;
- протягом усього твору зберігається єдиний стиль викладу;
- орфографічні, граматичні, лексичні чи пунктуаційні помилки відсутні;
- розподіл тексту на підрозділи не є рівномірним за обсягом.

Проаналізувавши художньо-технічне оформлення видання «Чорні запорожці» Валентина Сім'янцева, можна зробити висновок, що видання загалом виконано якісно. Дизайн сучасний, мінімалістичний та єдиний.

Контрастна обкладинка з якісним графічним зображенням та оформленням, сприяє приверненню уваги потенційного покупця та читача. Для основного тексту підібраний зручний для читання шрифт та розмір. Колонтитули, завдяки своєму кольору та оформленню не відвертають увагу від основного тексту під час читання, але зберігають та виконують призначену колонтитулам пошукову функцію.

2.3 Рекомендації щодо покращення оформлення видань видавництва «Пропала грамота»

Беззаперечно, візуальні чинники значною мірою впливають на сприйняття змісту читачем, вони формуються під час перетворення авторського оригіналу у його майбутню друковану версію.

Окрім того, існують певні особливості, що притаманні окремим видам видань. Беручи до уваги дитячу видавничу продукцію, більшу частину видання займають зображення, а текст набирається 14-16 кеглем [18, с. 54]. Щодо розважальних періодичних видань, багато уваги приділяється зображенням та яскравим заголовкам, сам текст може складатися гарнітурами, які не є достатньо читабельними, виворотками, але при цьому такі гарнітури будуть доповнювати стильові особливості видання. У енциклопедіях, які призначені для вибіркового читання, текст друкується переважно у дві шпальти 8-10 кеглем та має значну кількість виділень і перехресних посилань. Наукові періодичні чи неперіодичні видання зачасту супроводжуються примітками, коментарями, словниками та покажчиками. Щодо віршованих творів – вони краще сприймаються у невеликому форматі [21, с. 78].

Оскільки при дослідженні видань видавництва «Пропала грамота», на прикладі книг Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті» та Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці» грубих порушень не було

виявлено – є сенс висвітлити основні правила та поради щодо художньо-технічного оформлення таких видань.

Норми технічного оформлення видань включають наступне:

1. Розміри сторінки та полів. Зазвичай формат книги становить 60х90 см, а поля – не менше 0,75 дюйма (1,91 см). Однак, ці параметри можуть відрізнятися в залежності від типу видання.

2. Шрифти. Варто використовувати шрифти, які легко читаються та добре виглядають на папері. Шрифти повинні бути стандартними, знайомими читачам та зручними для використання. Рекомендовані шрифти – Times New Roman або Arial.

3. Розміщення тексту. Вирівнювати текст по ширині сторінки з відступом у 1,5 проміжку. Розбивати текст на однакові за об'ємом абзаци, та зберігати стійке форматування на всій сторінці.

4. Стиль та форматування. Важливо використовувати стиль та форматування, які відповідають стандартам видавництва та дозволяють читачеві легко орієнтуватися в тексті.

5. Відповідний формат. Формат книги повинен відповідати змісту та цільовій аудиторії.

6. Нумерація сторінок. Нумерація сторінок повинна бути розміщена у верхньому або нижньому кутку сторінки. Вона повинна починатися зі сторінки змісту та бути присутньою на всіх наступних сторінках видання.

7. Коректура та редагування. Перед тим, як відправити видання до друку, варто перевірити текст на наявність помилок та правопису. Кожне видання повинне бути ретельно вичитане, щоб уникнути помилок та зберегти репутацію видавництва.

8. Кінцева версія. Перед тим, як відправити видання до друку, необхідно перевірити чи воно відповідає всім вимогам видавництва та державним стандартам, включаючи розміри, шрифти, межі та наявність ілюстрацій [10].

До порад щодо технічного оформлення видань включають:

1. Дотримання стандартних вимог щодо формату та розміщення тексту, для забезпечення легкості читання та зручності для читача.
2. Використання ілюстрацій та графічних елементів, які є відповідними змісту, додають йому наочності та несуть інформативну роль.
3. Використання якісного паперу та друкованих матеріалів, щоб забезпечити високу якість видання.
4. Забезпечення наявності авторського права та інших відповідних прав на матеріали, які використовуються в виданні.
5. Забезпечення наявності достатньої кількості примірників видання для його розповсюдження та продажу [15].

Ці поради можуть допомогти забезпечити високу якість технічного оформлення видання та допомогти залучити нових читачів до видавництва.

Графічне оформлення видання є важливим етапом створення видання. Наведемо деякі правила та поради щодо підбору ілюстративного матеріалу. Ілюстрації та графічні елементи повинні відповідати тематиці та стилю видання, їхнє розміщення повинне сприяти доповненню тексту та відображати зміст. Усі зображальні елементи мають бути належної якості, відредаговані та оформлені в єдиному стилі.

Окрім того, обов'язковим є дотримання та збереження авторських прав при використанні фотоматеріалів чи графіки. Зміст цих зображень не повинен нести образливих чи дискримінаційних елементів. Щодо розташування, необхідно забезпечити ефективне використання простору сторінки та балансу між текстом та зображальними матеріалами. Переконайтеся, що вони відповідають вимогам технічної реалізації видання, його формату та призначення. Дизайн обкладинки. Обкладинка є першим, що бачить читач, тому вона має бути привабливою та відображати зміст книги. Важливо обрати правильний шрифт, колір та композицію, щоб обкладинка була чіткою та зрозумілою.

Дотримання цих правил може допомогти покращити якість оформлення видань видавництва «Пропала грамота». Найважливіше – пам'ятати про те, що кожен детальний аспект дизайну та вмісту книги має сприяти комфортному читанню та зрозумілості матеріалу. Також важливо звернути увагу на думку та пропозиції читачів щодо оформлення книг та налагодження з ними зв'язку, щоб відповідати їхнім потребам та бажанням.

Також, додатковою рекомендацією може бути використання сучасних технологій, таких як електронні книги та аудіокниги. Електронні версії видань на даний час мають великий попит, через доступність, як в ціновому плані, так і в плані зручності. Вони можуть забезпечити більшу доступність для читачів, особливо для тих, хто надає перевагу у використанні мобільних пристроїв. Необхідно враховувати і потреби цільової аудиторії та пропонувати їй ті види видань, якими вона буде цікавитися, що можна визначити, проводячи опитування або аналізуючи ринок. Загалом, оформлення видань повинно бути привабливим та зрозумілим для читачів, що може посприяти підвищенню популярності видавництва та його продукції.

ВИСНОВКИ

Аби належним чином оцінити якість ілюстративного та технічного оформлення видань видавництва «Пропала грамота», спочатку необхідно визначити вид, читацьку аудиторію та тематику обраних книг. Наступним етапом є дослідження відмінностей та особливостей оформлення даного виду літератури.

У першому розділі ми розглянули відмінні риси в роботі художнього редактора, власне художника та технічного редактора, а також загальні правила, сучасні норми із художньо-технічного оформлення і їх основних дослідників-практиків. Окрім того, провели роботу із загальної характеристики видань обраного нами видавництва. Аби докладніше оцінити цінність літератури, що випускається, ознайомились з історією підприємства, головними правилами із вибору рукописів для майбутнього випуску у світ та цінності видавця-засновника.

Далі наведемо загальні риси, що притаманні продукції видавництва «Пропала грамота». Серед них:

- використання твердої палітурки №8;
- сучасні, оригінальні шрифти для заголовкових текстів;
- унікальне оформлення обкладинок, яке є відповідним згідно тематики та змісту видань;
- використання якісного паперу та способу друку;
- обмежений наклад.

Виходячи із представленої та опрацьованої інформації, у другому розділі ми детально схарактеризували роботу над ілюстративно-графічним та технічним оформленням видань Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті» та Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці».

Оскільки для детального аналізу були обрані видання провідної для видавництва тематики, тобто художня література військової спрямованості, узагальнимо риси, що притаманні їх оформленню:

- середній обсяг від 250 до 450 сторінок;
- кольорова гама, яка обрана для оформлення складає 3-4 кольори та дотримується в усіх елементах;
- контрастні палітурки;
- наявність передмови від видавця Олексія Бешулі;
- читабельний шрифт та розмір основного тексту;
- якісні елементи художнього оформлення;
- збереження авторського стилю;
- присутні усі необхідні примітки для повного розуміння тексту;
- ефективна праця редактора та коректора над основним текстом видань.

Оцінивши художньо-технічне оформлення обраних видань та провівши висновки щодо їх якості, ми навели основні правила та поради, що посприяють створенню високоякої видавничої продукції. До літератури Євстахія Загачевського «Закохані в життя, одружені на смерті» та Валентина Сім'янцева «Чорні запорожці» не виникло вагомих зауважень. Також не знайдено недоопрацювань в роботі редактора.

Проаналізувавши видавництво «Пропала грамота», можемо дійти таких висновків щодо високої якості їх продукції:

1. Малий обсяг виробництва сприяє детальному опрацюванню кожного видання.
2. Головною метою видавництва є соціальна допомога ветеранам або діючим військовим, а не матеріальна вигода.
3. Суворі правила відбору літератури для майбутньої публікації.
4. Значний досвід видавця Олексія Бешулі.
5. Професійно підібрана команда редакторів, художників та дизайнерів.
6. Стійкі світоглядні орієнтири для видавництва та його продукції.

Із проведеного дослідження, можемо зазначити, що мета та поставлені перед нами завдання дослідження – виконані. Також наведена інформація може бути корисною для теоретичних та практичних занять із професійних дисциплін студентів з таких спеціальностей, як: «Журналістика», «Видавнича справа та редагування», «Філологія».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз художньо-технічного оформлення видання. URL: <https://ukrreferat.com/chapters/urjournal/analiz-hudozhno-tehnichnogo-oformlennya-vidannya.html> (дата звернення: 10.05.2023).
2. Белзецький Р., Власюк А. Основи редагування, коректури та верстки технічних текстів : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. — 96 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_1959_67369235.pdf (дата звернення: 10.05.2023).
3. Близнюк А., Безверха Т. Оформлення видання : посібник для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Житомир : Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2007. 48 с.
4. Гавенко С., Кулік Л., Мартинюк М. Конструкція книги. Львів, 1999. 134 с.
5. Гавенко С. Технологія окантування корінців книжкових блоків : навч. посіб. Львів : Укр. акад. друкарства, 2008. 92 с.
6. Гординська О. Як ветеран АТО започаткував власне видавництво. URL: <https://uabl.org>. (дата звернення: 10.05.2023).
7. Дурняк Б. та ін. Розробка та дизайн рекламних видань. Львів : Вид-во Укр. акад. друкарства, 2011. 197 с.
8. ДСТУ 29.2-97. Підручники та навчальні посібники для загальноосвітніх шкіл та інших типів середніх навчальних закладів. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.
9. ДСТУ 29.4-2001. Обкладинки та палітурки. Типи.
10. ДСТУ 29.5-2001. Видання книжкові. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.
11. ДСТУ 29.6-2002. Видання для дітей. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.

12. ДСТУ 3003-95. Технологія поліграфічних процесів. Терміни та визначення.
13. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення.
14. ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне виконання.
15. ДСТУ 3772-98. Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальні технічні вимоги.
16. Елементи конструкції книги. видавець Цибульська. URL: <https://publisher.tsybulska.com/elementy-konstruktsii-knyhy/> (дата звернення: 10.05.2023).
17. Лобода С., Денисенко С. Видавнича справа і технічне редагування: навчальний посібник. К. : НАУ, 2021. 76 с.
18. Огар Е. І. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки. Л. : Аз-арт, 2002. 160 с.
19. Про видавничу справу : Закон України від 04.09.1996 р. № 1407-IV : станом на 3 квіт. 2004 р. URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/1804.html> (дата звернення: 10.05.2023).
20. Пропала грамота. URL: <https://propalahramota.com/> (дата звернення: 10.05.2023).
21. Сава В. І. Основи техніки творення книги: навч. посіб. Л. : Каменярь, 2000. 136 с.
22. Сельменська З., Занько Н., Маїк Л., Комар С. Комплексний підхід до оцінювання якості оформлення та виготовлення шкільних підручників. С. 84-92. URL: http://mk.uad.lviv.ua/storage/uploads/Selmenska_Zanko_Maik_Komar_84-92.pdf (дата звернення: 10.05.2023).
23. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця : практичний посібник. 2-ге вид. стереотипне. К. : Наша культура і наука, 2006. 560 с.
24. Тимошик М. Редакторські посади : фахові вимоги та функціональні обов'язки їх носіїв Друкарство. 2005. № 1. С. 44-48.

25. Ткаченко В., Чеботарьова І., Киричок П., Григорова З. Енциклопедія видавничої справи: навч. посібник. Х. : ХНУРЕ, 2008. 320 с.
26. Художньо-технічне оформлення різних видань (стаття). URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1815> (дата звернення: 10.05.2023).
27. Шевченко В. Вимоги до оформлення наукових і науково-популярних видань Вісник: Збірник наукових статей Київського міжнародного університету. Журналістика. Медіалінгвістика. Кінотелемистецтво. 2003. Вип. 2. С. 81-114.
28. Шевченко В. Текст і зображення: види, функції, оформлення: монографія / МОН України; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. 223 с.
29. Шевченко В. Художньо-технічне редагування: тексти лекцій для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». К. : ВПЦ «Київський університет», 2005. 254 с.
30. Шевченко В. Шрифтове оформлення видань. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2005. Т. 18. С. 13-21.
31. Як правильно оформити вихідні відомості книжки. URL: <https://vsiknygy.net.ua/pubfriend/222/> (дата звернення: 10.05.2023).
32. Ярема С. Технічне редагування : навч. посіб. К. : Ун-т Україна, 2003. 284 с.
33. Bobrenko R. Formation of culturological competence in prospective specialists in publishing and editing by means of visual art. 2013. p. 21.
34. Poland, Louise, The business, Craft and Profession of the Book Editor, in Carter, David, Galligan, Anne, (eds.), Making books: contemporary Australian publishing, Queensland University Press, 2007, p. 100.
35. Mamishev, Alexander, Williams, Sean, Technical Writing for Teams: The STREAM Tools Handbook, Institute of Electrical and Electronics Engineers, John Wiley & Sons. Inc., Hoboken, 2009, p. 128.

36. «Encarta Dictionary definition of «editing»». Archived from the original on 22 October 2009.
37. Malone, Micheal S. (2018). «Editing» The Craft of Professional Writing: A Guide for Amateur and Professional Writers. Anthem Press. pp. 283–292. ISBN 978-1-78308-830-0.
38. Taylor, Eric (2008). Appealing Book Cover Design. Yale University Press. ISBN 978-0-300-07570-0.
39. Genette, Gerard (1997). Paratexts; thresholds of interpretation. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-42406-2.
40. Hendel, Richard (1998). On Book Design. Yale University Press. ISBN 978-0-300-07570-0.

**Відгук наукового керівника
на дипломну роботу Братків Марти
“Особливості редакторського опрацювання ілюстративного
та технічного оформлення видань
художньої літератури видавництва «Пропала грамота»”**

Проблема редакторського опрацювання як технічного, так і ілюстративного оформлення видань спеціалізованого видавництва, звісно ж, не є новою темою в доробку наукових робіт випускників спеціальності “Видавнича справа та редагування”, свідченням цього є і цьогорічний випуск студентів. Але ця тема є цікавою тому, що кожного року залишається актуальною. Це пов'язано не лише з тим, що постійно технології редакторської роботи з технічним та ілюстративним матеріалом вдосконалюються, а насамперед з тим, що студенти детально аналізують напрацювання різних видавництв. У випадку з роботою Марти Братків ми маємо справу з видавництвом “Пропала грамота”. У дипломній роботі цієї студентки висвітлено сутність поняття ілюстративного та технічного оформлення, звернуто увагу на особливості сучасного графічного проєкту художнього видання, проведено аналіз якості виконаної праці над конкретними виданнями.

Зверну увагу на те, що дипломна робота виконана студенткою Мартою Братків сумлінно; маємо логічність опису ключових елементів титульного матеріалу та висновків, а сама робота носить самостійний характер. Позитивним вважаємо те, що студентка не лише проаналізувала тонкощі редакторського опрацювання технічного та ілюстративного матеріалів у виданнях Євстахія Загачевського “Закохані в життя, одружені на смерті” та Валентина Сім'янцева «”Чорні запорожці», але й запропонувала конкретні власні рекомендації щодо покращення оформлення видань видавництва.

Часте спілкування зі студенткою переконало мене в тому, що Марта Братків вміє працювати з матеріалом – як теоретичним, так і прикладним — та аналітично його обробляти.

Враховуючи наведене вище, вважаю, що дипломна робота Марти Братків “Особливості редакторського опрацювання ілюстративного та технічного оформлення видань художньої літератури видавництва «Пропала грамота»” відповідає вимогам, які висувають до дипломних робіт, може бути рекомендована до захисту і заслуговує на високу оцінку.

Науковий керівник —
кандидат наук із соціальних комунікацій

Оксана Іванівна Подаряща

Ім'я користувача:
Владислава Капітан

Дата перевірки:
16.06.2023 14:21:48 MSK

Дата звіту:
29.06.2023 14:59:35 MSK

ID перевірки:
1015626798

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011655

Назва документа: Братків Марта, В-41

Кількість сторінок: 34 Кількість слів: 6608 Кількість символів: 51122 Розмір файлу: 68.04 KB ID файлу: 1015273626

2.12% Схожість

Найбільша схожість: 0.48% з Інтернет-джерелом (<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/39466/1/Kompozytsia-vydannia>)

2.12% Джерела з Інтернету

77

Сторінка 36

0.45% Джерела з Бібліотеки

5

Сторінка 36

0.15% Цитат

Цитати

2

Сторінка 37

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел